

J. B.:

U spomen i za uzor.

rzla i duga zima spremala se baš da se oprosti od nas. Prvi vesnici proleća oglašali su se plaho. Sva je priroda čeznula za novim veselim životom, i uskrsnuće se je bližalo; za novi prepород bejaše sve spremno.

U tom veselom i svetom raspoloženju odjekne glas po širokoj našoj domovini, glas turoban i strašan javljajući neverovatnu i za mlado jugoslovensko Sokolstvo poraznu vest, da je prvi starosta jugoslovenskoga Sokolstva brat dr. Ivan Oražen — mrtav.

Bilo je to 11. marta pred četiri godine. Mesto žarkoga sunca, koje oživlja sve, rasprostrelle se tamne sene nad našom domajom. Jugoslovensku sokolsku porodicu snašao je težak udarac, jer je izgubila svoga brižljivoga i dobrog oca, vođu i zaštitnika. Sokolske su se oči zalele suzama, kad smo brata starostu izručili majčici zemlji u krilo.

Izgubili smo prvoga i najvećega borca i idealnoga zagovornika jugoslovenskoga ujedinjenja, koji bejaše pun vere u pobedu te ideje, video je on spas i naslućivao silu jugoslovenskoga naroda i jugoslovenskoga Sokolstva.

U tom trenutku, kad je tako nenadano došao udarac teška gubitka, nismo si bili svesni onoga što smo izgubili u bratu starosti, ali smo zato kasnije nebrojputa osetili, kako je duboke rane urezala sudbina u mlado jugoslovensko sokolsko telo, kad nam je iz naše sredine istrerala nezaboravnoga vođu.

I kad pogledamo natrag na kratko doba, koje je proteklo od onoga kobnoga trenutka do danas, kad se po četvrtiput vraća dan žalosne uspomene — 11. marta — osećamo sve to jače, koliko smo izgubili s njime, koji nam bejaše uzor nepokolebive ljubavi do Jugoslavije i do Slovanstva, oduševljen Soko te propagator napretka i slobode.

Ali uz te žalosne uspomene probuđuje se u našoj duši vesela i zadovoljna svest, koja nas krepi u našim težnjama i pobuđuje na novi rad, na samosvest i na istrajnost. Ako smo izgubili njega, ostala nam je njegova ideja, njegova tvrda vera u pobedu.

Sva ta njegova duševna ostavština prešla je na nas i mora da preide na Te — sokolski naraštaju. Ti, koji si pozvan, da jedamput preuzmeš sokolski rad u svoje ruke, moraš znati, da Ti je prvi jugoslovenski sokolski starosta, brat dr. Ivan Oražen ostavio u baštinu duboko svoje uverenje o jugoslovenskom jedinstvu, svoju veliku ljubav do naroda i svoje vruće srce za Sokolstvo, koje treba da je luč istine, ljubavi, napretka i slobode jugoslovenskom narodu i njegovoj ujedinjenoj domovini.

Zato nam je svima sveta dužnost, da se svake godine meseca marta — po mogućnosti na dan godišnjice smrti br. dr. Oražna — spominjemo njegovih ideja, što nam ih zato ostavi u baštinu, da ih gajimo i širimo. Njegovo ime neka nam bude zvezda voditeljica po stazama kojima je on hodao. Spomen na njega neka podjari naša srca, da se dvostrukim silama latimo rada i da ga dovršimo kako je on želeo i osnovao.

Sokolska omladino! Neka Ti bude svetao uzor u životu br. starosta. Od najranije mladosti proganjan trpio je mnogo, ali uza sve to podigao se visoko do ideala za kojima je išao sve svoje dane i kojima je ostao veran do smrti. Kremen-značaj, dobrohotna i milostiva srca, koje je olakšalo mnogo zlo, veran Sloven, odlučan Soko i veliki zagovornik napretka i slobode: takav bejaše naš prvi starosta, koji nije nigda klonuo duhom, koji se nije nigda bojao ni najvećih zapreka, što su mu se našle na putu življenja.

I kad je legao u prerani grob, ostavio nam je za sobom čist i neokaljan život.

Sokolskom naraštaju.

Zdravo sokoli, sokolice mlade,
pred vama široki otvara se svijet,
prikupljajte snagu, osnažite krila,
dalek je dalek još vama lijet.

Život je težak, pun svakog trnja,
u njemu borbe bit će vam dosta,
zdravi i čili probit će se svijetom,
od kržljivih i bijednih ni jedan ne osta.

Otačbini našoj, potrebna je snaga,
potreba je ljudi ko nasušna hljeba,
spremite se tijelom, spremite se duhom,
jugoslovenska majka silno vas treba.

DR. F.:

Dr. T. G. Masaryk.

(O njegovoj 75 godišnjici.)

ne 7. marta god. 1850. rodio se u uboškoj kočijaševoj kolibici muž, koji je danas prvi predsjednik čehoslovaške republike. Otac njegov bejaše Slovak, a majka Moravka. Prve godine svoga detinstva proživeo je u svojem rodnom mestu Hoderšine, zatim u Mutenicah i napokon u Čekovici. Budući da je bio u školi jedan od najboljih učenika, poslan bi u realku u Hustopeč. Roditelji su želeli da postane učiteljem. Ali radi nestašice sredstava morao je zapustiti školu. Pođe god. 1864. u Beč da izuči bravarski zanat. Od tuda pobeže, radi čega izručije ga roditelji kovaču u Čečiju, da bi izučio kovački zanat. Budući da je njegov učitelj na realki u Hustopeči bio spoznao njegove velike sposobnosti, pregovorio je roditelje, da mu dozvole nastaviti nauke. Tako postade učiteljski pomoćnik u Čekovicah. Od tada dao se Masaryk posvema na učenje, te je došao na gimnaziju; gimnazijske nauke dovrši

u Beču. Radi svoje iskrenosti morao je na gimnaziji pretrpeti mnogu gorku, ali to ga nije odvrćalo od njegova temeljitoga učenja. Dopršivši nauke na srednjim školama, ode Masaryk na sveučilište (univerzitet) u Beč da uči filozofiju. Kao apsolvirani doktor filozofije ode zatim na univerzitet u Lipsko da tamo nastavi svoje študije. Tamo se je upoznao sa mladom Amerikankom Charley Garrigue, koja je kasnije postala njegovom ženom. Godine 1879. postao je docent na bečkom univerzitetu na temelju spisa o samoubojstvima. Kad se god. 1882. otvori češko sveučilište u Pragu postade Masaryk onde profesorom.

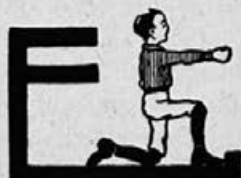
Još kao docent bečkog univerziteta on je svojim spisima došao na glas. No njegov pravi rad počeo je u Pragu. Čitavo svoje življenje posvetio je on radu za narod i borbi za pravdu, poštenost i bratstvo. Malo iza njegova nastupa na profesorsko mesto u Pragu počeo je ljut boj za pravilnost kraljodvorskoga rukopisa, u kojem je boju Masaryk bio potpunim pobednikom usprkos silnomu otporu i velikom neprijateljstvu u koje je zapao radi toga pitanja. Nastupio je za svoje uverenje i proti celomu narodu, netom se uverio, da je pravda na njegovoj strani. Krajem 80. godina stupio je u političko življenje i 90. godina pokloni svome narodu filozofijom utemeljen narodni program. Študije, su to o duhu naroda i o njegovim zadaćama, što se većinom nalazi u knjigama »Češko pitanje«, »Naša sadanja kriza«, »Jan Hus«, »Karlo Havliček« i »Socijalno pitanje«. U tim knjigama podaje on filozofiju maloga naroda. God. 1909. počeo je u Zagrebu poznati veleizdajnički proces, kojim se je htelo uništiti sve borioce za jugoslovenske ideje, na slovanskom jugu. Masaryk i kao Sloven i kao čovek, koji ne može da trpi krivde, izade na mejdan proti celoj državnoj sili. Putovao je na jug i radio tako ustrajno i tako dugo, da mu se posrećilo raskriti sve lažne dokumente austrijske vlade, na osnovi kojih su hteli uništiti jugoslovenski narod. U tom večnom boju za pravdu nadode i svetski rat i Masaryka nalazimo opet u prvim redovima boraca za pravednu stvar svoga naroda. Njegov boj za oslobođenje svoga naroda tako je gorostasno delo, da je njime zadobio poštovanje i ljubav ne samo svojega vlastitoga naroda, nego poštovanje celoga sveta. Njegovo delo bogato se isplatilo, jer je 28. oktobra 1918. češki narod postigao potpunu slobodu i vlastitu državu.

Masaryka je štovao njegov narod više no ikoga; iz zahvalnosti za takove usluge domovini izabrao ga za prvoga predsednika Češkoslovaške republike.

Kad bude letos, meseca marta, slavio predsednik dr. Masaryk svoj 75. rodendan, spominjat će se velikoga i za Slovanstvo i demokratizam zaslužnoga čoveka sav kulturni svet, a osobito slovenski.

General telovadi.

den največjih francoskih sodobnih piscev, Anatol France (reci Frans), ki je živel od 1844. do 1924, je imel v svojem salonu silno mnogo pesetov. Ob takih prilikah je govorica nanesla na to in ono. Na ta način so znanci in prijatelji po njegovi smrti obelodanili že več knjig duhovitih pomenkov tega darovitega moža, ki se je znal imenitno šaliti. Iz zadnje take zbirke (J. J. Brousson: *Anatole France en Pantoufles*) naj svojim mladim čitateljem prevedem naslednji odlomek.

General V... je bil dolgo v kolonijah. Odondod je prinesel mrzlico. Ali iznebil se je te mladoge z vsakdanjo telovadbo. Kjer mu je popred vse odpovedalo: kinin (izvleček iz lubja kinovega drevesa), vojaški lečniki, sirupi, kroglice, flanelen pas... je telovadba storila čudež.

Anatol France se obrne z najmilejšim glasom proti svojemu gostu:

»General, mene pa včasih po črevih boli.«

»Sami ste krivi! Telovadite, vam pravim.«

»No, da. Ampak v mojih letih, krogi, bradlja, drog... Težko si mislim, kako bi napravil veletoč!«

»I, glejte si no, saj ni, da bi se morali tako postavljati in se izkazovati! Samo po pameti ravnajte. Vsako jutro četrť ure.«

»Četrť ure vsako jutro, kje pa?«

»Kar v sobi, ko vstanete.«

»V sami srajci?«

»Seveda. Zato pač ni treba slavnostne obleke. Samo da so mišice v redu. Ali naj vam pokažem?«

»General, sam si vas nisem upal prositi«...

»Najprej po pasje. Pet minut se takole vrtite po stanovanju, in sicer po vseh štirih. Ste razumeli?«

»Nisem si dočista na jasnem«...

»Bom pa še enkrat... Urno tekate; recimo kakor hrt, ki lovi zajca. Nato pa še pet minut posnemate konjička, skačete čez stole, cepetate! Na koncu pa se naredite mrtvega.«

»Ta vloga ni težka.«

»Težja, nego si mislite, dragi France. Glejte: zleknete se po tleh, kakor ste dolg in širok. Kakor da na hrbtu plavate, kajne?«

»Roke razširite.«

»Kakor Jezus na križu?«

»Kakor Jezus, ako hočete. Take brezbožne primere mi nič kaj ne ugajajo. Ampak vi ste nepopoljšljiv navzlic svojemu bistruc in ostruc. Počasi, nalahno privzdignete noge... Nič več klanja in ščipanja v tre-

buhu, dragi moj! nič več kólike in madrona. Vaš zdravnik in vse njegovo lekarstvo gresta lahko rakom žvižgat in ribam gost. Ako boste delali tako slednji dan po četrt ure, se pomladite za dvajset let.«

»Ej,« se je oglasil France, to se pa že izplača.«

»Detinski trebuh boste dobili.«

»Oh, recimo vsaj mladeniški!«

»No, pa mojega pogledjte.«

General je zopet vstal. Ponosno si bobna po trebuhu.

Niti najmanjše gube! Niti najmanj toščice! Dvajsetleten trebuh, a jaz imam šestdeset in troje pomladi za sabo! Pri nas vsi zjutraj telovadimo, celo hči Solange. Zato pa, če bi jo vi poznali! ...«

Brat Leo Štukelj u Finskoj.

ako je poznato brat Leo Štukelj, svjetski pobjednik na pariskoj Olimpijadi bio je pozvan po finskim gimnastičkim društvima, da dođe onamo i da prisustvuje tamošnjim natjecanjem kao sudac i kao majstor gimnastike. Tom prilikom nastupao je i on sam pred mnogobrojnom publikom i pred finskim stručnjacima tjelovježbe. Zamolili su ga, da li ga mogu kvalificirati, što je on rado dozvolio i prema svojoj poznatoj sokolskoj skromnosti zamolio, da ova kvalifikacija bude tajna. I kod prvog svog nastupa u Viborgu 23. novembra pr. g. u razmerju sa najboljim finskim natjecateljima ocjenjen je sa 10 bodova, zadržavši naravno time opet prvo mjesto nad ostalima Fincima.

Naročito valja spomenuti, da Viborg imade najbolje vježbače Finske i prvake u lakoj atletici. Od uspjeha u Viborgu bila je takodjer odvisna klasifikacija sokolskoga tjelovježbenoga sistema, kojega je zastupao brat Štukelj u Finskoj. Usprkos toga, što naš šampion nije bio dovoljno treniran i da ga je mučio revmatizam dosegao je tako veliki uspeh.

Gledaoci bili su fascinirani njegovim vježbama naročito zato, što mu je nekoliko vježbi upravo vanredno uspelo. Na večer toga dana bio je banket kot koga mu je izručena u spomen krasna palica sa srebrnim drškom, monogramom i znakom društva »Reipas.« Športski list u Helsingforsu donio je dugačak članak i Štukeljevu sliku. Viborški najveći žurnal priopćio je na prvoj strani stvaran i oduševljeni članak, te kritiku o prvom Štukeljevom nastupu, kod kojega je nastupilo iza njega još 16 njihovih najboljih vežbača, nad kojima je on, kako spomenusmo, kraj tajne kvalifikacije, iznio sjajnu pobjedu. Svi listovi naglašuju, da je svaka njegova vježba bila smjela zaokružena cjelina, prekrasna i inteligentna forma, i da se u majstorovom nastupu opaža izvanredan temperament.

Isto takove, pače i veće uspjehe postigao je u mjestima Jönsu i Helsingforsu. U Jönsu čitavo je mjesto bilo oblijepjeno velikim plakatima na kojima je uz velika slova bila priopćena i njegova fotografija. Po mestu su nošene reklamne daske s njegovim imenom i slikom. Jöns leži sjeverozapadno od Viborga nekih 800 km od Helsingforsa. Nastup je bio u kazalištu, koje bio dupkom puno. Oduševljenje publike ogromno. Publika je osjećala, da je sokolski sistem sasna drugačiji i bolji od njemačkoga, te je Štukelju priredila burne ovacije. Nosila ga je po dvorani i izručili su mu diplomu iz srebra i škatulju sa šest srebrnih žlica. 29. novembra odveo se Štukelj u Helsingfors, gdje je bio ne manje slavljen. Slijedećega dana bili su mu predstavljeni finski šampioni, koji borave u Helsingforsu, među drugima Steonros i Kohlemainen, Matti, Talla već je bio umro. Na povratku u Viborg Štukelj je na banketu najboljemu finskome vježbaču kao dar Novoga Mjesta poklonio sliku našega slikara Božidara Jakaca, o čemu su tamošnji listovi opširno izvjestili. Po jednu sliku izručio je takodjer najboljem vežbaču u Jönsu i Helsingforsu. Finski časopisi u svojem strukovnom ocjenjivanju sokolskoga sistema tjelovježbi naglašuju, da dosada nijedan Finac nije izvodjao takvih vježbi, a još manje u takovim kombinacijama.

Iz Finske otputovao je bio brat Štukelj nakon svršene svoje turneje u Reval i Varšavu, a odavle natrag u svoje rodno mjesto u Jugoslaviju. Vrijedno je spomenuti, da su iz Njemačke u Viborg došla bila i dva Nijemca, učitelja gimnastike, pa su i sami morali priznati, da je Štukeljevo sokolsko vježbanje daleko iznad njemačkoga. Brat Leo Štukelj primio je takodjer poziv od engleske organizacije gimnastičara, da ih posjeti, pa će, kako smo informirani, ako mu bude vrijeme dopuštalo, otputovati u London.

Njegovim uspjesima i priznanjima njegovih sposobnosti u stranom svijetu, a naročito u državi, u kojoj je moderna gimnastika na visokom stupnju, mi se izvanredno veselimo, i čestitajući mu, ponosni smo, što je baš sin Jugoslavije uspio da toliko u stranom svijetu proslavi ne samo sokolski sistem gimnastike, nego i samu sokolsku ideju. Jasno je, kad bi Sokolstvo bilo samo neko tehničko gimnastičko društvo, ono ne bi moglo da daje takove talente, kao što je to naš brat Štukelj. Upravo sokolska ideja jeste ona, koja sokolskim vježbama daje smisao, ljepotu i vežbača puni oduševljenjem za njegovu vježbu.

(Po Sokol. Vjesniku župe zagrebačke.)

ЈОВАН УДИЦКИ:

У Соколе!

У Соколе похрлимо!
Бити Соко то је част.
Соко лети у висине,
где чист ваздух шири власт.

Нек' и мис'о наша лети
крз чистоту, к'о крз рај,
где царује задовољство
а умире уздисај!

У сокола поглед оштар
будно чува станак свој;
и наш поглед нек је оштар,
јер чувати треба сој.

Соко снага крепка кити,
повосан је снагом том.
У Соколе хајд'мо, браћо!
Напред снагом соколском!

Полетимо у висине:
у чистоту, у свеж крај,
да од наше Отаџбине
ми створимо прави рај!

Sokolski rad povećat će naše redove.

(Dogadjaj u Virovitici — po listu »Sokol«.)

aše je Sokolsko društvo priredilo mjeseca novembra »Naraštajsko sijelo.« Kao uvijek takva su sijela najposećenija, jer na nje dolaze redovito roditelji djece, i ako sami nijesu članovi društva. Oni dolaze za volju djeteta, a i iz one roditeljske ljubavi, kojoj godi, kada vide svoga sina ili kćerku, kako ne zaostaju za tolikima onamo, nego vježbaju kao i drugi, ako ne i bolje. Tako je bilo i ovaj puta. Među gledaocima bio je i otac kćeri, koja je s naraštajem vježbala. Teškom si je ona mukom izmolila u oca dozvolu da ju je nakon osnutka »Hrv. Sokola« u Virovitici, pustio da vježba u »Jugoslovenskom Sokolu.« Napominjemo, da mu sinčić nije vježbao ni u kojem Sokolu. A sada dolazi ono, što nama, jugoslovenskim Sokolima daje zadovoljštinu za sve napadaje i klevete, a protivnicima »nepisan odgovor« na izljeve njihovih »skromnih želja.« Taj je naime otac iza vježbe bio s cijelom priredbom, s izvađanjem vježbi, disciplinom i bratskim susretanjem toliko iznenađen, da je odmah slijedeći dan, bez ikakva nagovaranja bilo s koje strane poslao i sinčića u naš Sokol, da mu i sin postane takvim Sokolićem, a i sam otac zamolio je pristupnicu, da se i on upiše u naše društvo, prema kojemu je bio prije — recimo — ravnodušan, kako su mu mnogi s neznanja i neupućenosti toliko protivni.

Otac nije došao na naše sijelo s namjerom da postane našim članom, ta trebalo je toliko nagovaranja da dode samo da vidi to sijelo. No on je vidio pravi sokolski rad te se uverio da nije istina što se o nama naklapa. Ne znam, da li ga je tkogod pokušao pripovijedanjem o plemenitom, uzvišenom i lijepom u Sokolstvu da predobije za našu stvar, što više: ja sam uveren, da ga riječima ne bi bio nikada nagovorio da postane našim članom. A ovako? Nije trebalo nego da vidi naš rad — i on je bio naš.

Zgodovina telovadbe.

(Dalje.)

Slovensko Sokolstvo od začetka (1863.) do ustanovitve Jugoslovenskega Sokolskega Saveza. — Ustanovitev »Južnega Sokola« (1863.)

Bratski naraščaj! V zgodovini telovadbe prihajam k novemu poglavju, k zgodovini Sokolstva pri Slovencih. To poglavje je za vse jugoslovenske Sokole in za ves naš uedinjeni narod jako važno in zanimivo. Poznati moramo sokolsko delo naših prednikov, ki so pripomogli s svojo nesebičnostjo in požrtvovanjem, da stoji danes jugoslovensko Sokolstvo že na tako lepi in častni stopnji razvoja. Do ustanovitve Jugoslavije smo bili Slovenci pod avstrijsko-ogrsko monarhijo, ki je bila vsem Slovanom sovražna. Vladali so nam dolgo stoletja avstrijski Nemci, ki so nas preganjali in hoteli s silo potujčiti. Posebno hudo je bilo v tem pogledu v drugi polovici 19. stoletja. Tedaj so se prebudili Slovani v Avstro-Ogrski, vstali so iz životarjenja in zbrali so vse svoje moči v odporu proti nasilnemu tujemu gospodarju. Borba je bila težavna, pa končno vendar zmagoslavna.

Omenil sem že v poglavju o češkem Sokolstvu, da so Čehi prednjačili v borbi za svoja stara prava. Oni so pokazali gorečo delavnost za vsestransko povzdigo svojega naroda in pri tem delu med narodom so se opirali na svojo slavno preteklost. Češki narod je zagledal pred seboj zopetno vzpostavitev samostojne češke države...

V tem pravcu je pričelo Sokolstvo svojo veliko nalogo: vzgojiti češki narod telesno in duševno za samostojno življenje v lastni, neodvisni državi. Znano nam je že, kako čvrste korenine je poganjala mlada sokolska organizacija v češki zemlji.

Sokolsko seme, ki je vzkliko pri naših bratih Čehih, je kmalu našlo rodovitnih tal tudi na slovanskem jugu. Tudi tu je pognalo kali najprej tam, kjer je bilo najbolj potrebno, na zapadni meji jugoslovenskega življa, pri nas — Slovencih.

Kakor pri Čehih, opažamo tudi pri Slovencih od leta 1860. dalje živahno narodno kretanje, ki je imelo svojo podlago v čitalnicah, ki so se rodile najprej v Ljubljani, Mariboru in Trstu ter so se brzo množile po vsej slovenski zemlji.

Čitalnice niso bila gola bralna društva, ampak so skrbele tudi za družabnost s svojimi prireditvami ter so krepile narodno zavest med Slovenci. Gojile so glasbo in dramatične igre; prirejale so predavanja, deklamacije itd. V čitalnicah so se shajali narodni voditelji, po-

svetvajoč se o narodnih in političnih zadevah. Iz ljubljanske čitalnice, ki je bila ena najvažnejših narodnih trdnjav, so vznikla sčasoma druga društva, kakor Matica Slovenska, Dramatično društvo, Glasbena Matica. — In vidite, dragi naraščajniki, tudi naš sokolski pokret v začetni dobi je bil v tesnih odnošajih s čitalniškim gibanjem. Mlajše pokolenje čitalničarjev je dalo prve slovenske Sokole.

V oni dobi, posebno v drugi polovici 19. stoletja se je jako oživel zanimanje za telovadbo, zlasti v zapadni Evropi. Na Francoskem, Nemškem, v Belgiji in drugih državah se je začelo pridno gojiti telovadbo in telovadnih društev je bilo čimdalje več.

Znano nam je, da so bli Čehi prvi med slovanskimi narodi, ki so začeli gojiti telovadbo po zgledu drugih velikih narodov in spomnimo se, da so oni ustanovili prvo telovadno društvo 16. febr. 1862., ki so mu dali potem ime Sokol.

Tok občnega zanimanja za telesno vzgojo se je čisto naravno dotaknil tudi naših krajev. Da so Slovence odvrnili od nemških telovadnih društev (Turnverein), so nekateri slovenski rodoljubi sklenili, da pospešijo po zgledu bratov Čehov lastna sokolska telovadna društva in 27. julija 1862. je izšla v Ljubljani okrožnica, ki se glasi:

POZIV.

Mens sana in corpore sano.
(Zdrava duša v zdravem telesu).

Vsakteremu bo že znano, kako koristna je telovadba ali gimnastika, kako se s telovadbo krepi telo in duša. Koristno bi bilo tedaj, da bi se gimnastika tudi v Ljubljani bolj udomačila in da bi se napravilo gimnastično ali telovadno društvo. Kdor bi hotel pristopiti takemu društvu, naj naznani to s svojim podpisom. Vse drugo se bo bolj natanko določilo (namreč: pravila društva, prostor, gimnastična lopa itd.), ko bo dosti podpisov.

Tekom nekaj dni je podpisalo ta poziv 52 gospodov in 5. avgusta so izvolili izmed sebe pripravljalni odbor petih članov (gg. P. Drahsler, J. Globočnik, F. P. Videc, J. Železnikar in dr. Žerovec, pozneje še dr. vitez K. Bleiweis.) Ta odbor je sestavil za novo telovadno društvo pravila in jih je predložil 21. decembra 1862. vladi v potrdilo, na kar je moral čakati skoraj leto dni.

V času predno so bila pravila potrjena, je nastal med prijavljenimi telovadci razkol. Nemci in nemčurji, ki so se tudi odzvali na zgoraj omenjeni poziv, so začeli snovati lastno telovadno društvo in so telovadili v ljubljanski gimnaziji (ki je stala na Vodnikovem trgu, kjer je sedaj trg), Slovenci, okroglo 60 po številu pa so telovadili pod vodstvom telov. učitelja Mandiča na Koširjevem, v ta namen najetem dvorišču.

Ločitev v dva tabora je dokazala, da so imeli Slovenci željo po samostojnem narodnostnem udejstvanju.

Dne 25. septembra 1863. je vlada slednjič potrdila pravila in ustanovni občni zbor prvega slovenskega telovadnega društva se je vršil 1. oktobra 1863. v okrašeni telovadni dvorani v Fröhlichovi hiši na Dunajski cesti.

Morete si predstavljati, dragi naraščajniki, nepopisno veselje tedanjih zavednih slovenskih mož, ko jim je končno uspelo vkljub najrazličnejšim oviram od strani sovražne avstrijske vlade, podati slovenskemu narodu novo društvo, ki si je nadelo nalogo vzgajati »Sokole.«

O poteku občnega zbora so prinesle »Novice«, časnik, ki je izhajal po enkrat na teden v Ljubljani in takorekoč zastopal v tistih časih današnje obširno slovensko časnikarstvo, poročilo, ki ga podam v celoti, ker je to za začetek slovenskega Sokolstva dokument. To poročilo je izšlo v »Novicah« 7. okt. 1863. in se glasi:

(Dalje prih.).

A. PERIČ, MARIBOR:

Proste vaje za žensko deco.

(Dalje.)

II. vaja.

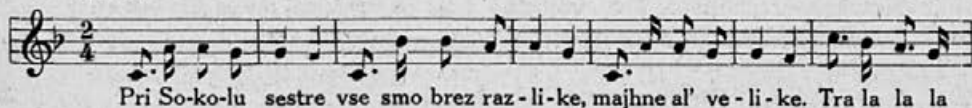
Izvaja se 4krat na besedilo:

1. Pri Sokolu sestre
vse smo brez razlike,
majhne al' velike.
Tralalalala.	2. Sokolskemu delu
in zaslugam samo
prednost mi priznamo.
Tralalalala.
3. V telovadbi najprej
sestrice tekmuјmo,
hitro napreduјmo.
Tralalalala.	4. Le kdor telovadi,
pot najkrajšo hodi,
ki do cilja vodi.
Tralalalala.

Vsaki kitici sledi refrain:

Sokolu zvestoba,
traja naj do groba.
(Ljubit' hočem samo,
samo Sokola.)

Živo.

la. So - ko - lu zve - sto - ba tra - ja naj do groba, lju - bit' ho - čem sa - mo.

sa - mo So - ko - la. Lju - bit' ho - čem sa - mo, sa - mo So - ko - la!

- I. 1. Umik z desno nazaj — predročiti dol (radi predklona smerijo lehti navpično dol) dlani vzklopljene, hrbti gor,
2.—4. drža.
- II. 1. vzravnavna in vzklon — izstopna stoja z desno naprej — odročiti, palci gor,
2.—4. drža.
- III. 1. $\frac{1}{2}$ obrata v levo s prenosom teže telesa na levo nogo — lehti drža,
2.—4. drža
- IV. 1. izstopna stoja z desno v stran, vzpon, (prenos teže telesa na desno) in nizko odnoženje z levo — desno odročiti gor, dlan spredaj, levo odročiti dol, hrbet zgoraj. Telovadki, ki sta si stali ob začetku II. vaje nasproti, se primeta za desne roke v odročanju gor in si pogledata v oči,
2. izstopna stoja z levo v stran — odročiti, palci gor, pogled naravnost,
3. prinožiti desno — priročiti,
4. drža.
- V. 1. izpad z levo nazaj — zmeren zaklon — levo v bok, hrbet spredaj, palec zadaj, desno predročiti, hrbet gor,
2.—4. drža.
- VI. 1. vzravnavna na levo in na levi peti pol obrata v desno (v kolo), izpad z desno v stran — levo odročiti, hrbet gor, desno po priločenju v bok, hrbet spredaj, palec zadaj, pogled na levo,
2.—4. drža.
- VII. 1. vzravnavna na desno, prinožiti levo, vzpon, — vzročiti, hrbta noter,
2. drža,
3. odročno skrčiti, podlehti zgoraj, dlani zgoraj, vzklopljene, stoja na celih stopalih,
4. noge drža — mahiniti v stran, hrbta gor.
- VIII. 1. noge drža — odročno upogniti, podlehti spredaj, hrbta gor,
2. noge drža — predročiti, hrbta gor,
3. noge drža — priročiti,
4. drža.
Telovadke so se pomaknile točno za pol znaka v desno, tako da je nastalo zopet kritje.
- IX. 1. počep prednožno ven z levo — roke v bok, hrbti spredaj, pogled na prste leve noge,
2. vzravnavna, prinožiti levo — roke drža,
3. počep prednožno ven z desno — roke drža, pogled na desne prste,
4. vzravnavna, prinožiti desno in na prstih desne pol obrata v levo, roke drža.
- X. 1.—2. priročno skrčiti, podlehti spredaj, dlani spredaj pred ramenji, lahko uročene,
4 majhni tekovi koraki naprej, leva, desna, leva, desna,
3. poskok prednožno z levo v spetno stojo na prvotno mesto (v kritje) in med poskokom pol obrata v desno (v kolo) — priročiti.
4. drža.
Telovadke stojijo na prvotnih mestih s čelom v kolo.

II. Medigra: »Kolce«.

Izvajajo se samo enkrat. Vsako »Kolo« se razdeli v dve »Kolci«:

Besedilo:

Majhne smo še,
zrastle b' mo še,
samo še časa
treba nam je.
Tralalala.

Korakoma.

Majhne smo še, zrastle b' mo še, sa-mo še ča-sa tre-ba nam je.
Tra la la la, tra la la la, tra la la la la, tra la la la.

- I. V vsakem kolcu začnejo leve od vsake dvojice, desne ostanejo ves I. takt v temeljni postavi.
 1. Četrt obrata v desno in izstopna stoja z levo naprej (radi obrata stopita obe telovadki prečno noter druga proti drugi) — predročiti, dlani spredaj, vzklapljene,
 2. korak z desno naprej — roke drža,
 3. prisun leve v spetno stojo — roke drža,
 4. drža.
- II. Prve imajo cel takt držo v predročenu, druge izvajajo isto kakor prve v prvem taktu, samo z razliko, da napravijo na 1) četrt obrata v levo (kolce). (Koraki morajo biti tako veliki, da nastane na sredi iz vseh rok četverokotnik in ostanejo lehti napete.
- III. 1.—4. vse 4 korake v levo naokrog, z rokami drža.
- IV. 1. korak z levo v stran — roke drža,
2. korak z desno v stran (skrižno spredaj) — roke drža,
3. prisun leve k desni — roke drža,
4. drža.
Telovadke so šle za pol kroga v levo — in obstanejo točno na mestu one, ki jim je stala prej diagonalno nasproti.
- V. Izvajajo samo prve, druge drža.
 1. korak z levo nazaj — roke drža,
 2. korak z desno nazaj — roke drža,
 3. prisun leve k desni — roke drža,
 4. drža.
- VI. 1.—2. Izvajajo samo druge, in sicer isto kakor prve v V. taktu,
3. prisun leve k desni — vse : priročiti,
4. drža.
- VII. Vse štiri telovadke vsakega kolca se primejo za roke kakor v kolu in napravijo na 1.—4. štiri korake v levo naokoli, leva, desna, leva, desna.
- VIII. 1. korak z levo v stran — roke drža,
2. korak z desno v levo (skrižno spredaj) — roke drža,
3. vse priročiti, sprednji četveroredi, ki so napravili v prvi medigri obrat v kolo, napravijo sedaj zopet cel obrat v levo v spetno stojo, ostale prisunejo levo k desni,
4. drža.
Vse telovadke so zopet na svojem prvotnem mestu, s čelom naprej, v pravnem čelnem in bočnem razstopu.

(Konec prihodnjič.)

Из Земуна. У недељу 15. фебруара одржана је главна скупштина соколског друштва у Земуну.

Друштво је, како тајник каже у своме извештају, од прошле године рапидно напредовало, тако да се данас може рећи, да је оно међу првима не само у жупи него и у држави.

Друштво је приредило летос врло успелу вежбу, а зимус академију у Земуну, иначе је друштво учествовало на јавној вежби у Пожаревцу и Раваници, на слету у Сарајеву и на сабору у Загребу, где су се нарочито истакла два наша члана, Јосип Богнер у скоку као први, а Ђорђе Рокнић у вишем одељењу као четврти.

Унутар самога друштва приређивана су села са бираним програмом и предавања бр. П. Лазаревића из Београда о соколству и соколским циљевима.

Чланови друштва нису се само истакли широм наше домовине, него и у иностранству, тако је Југ. Сокол. Савез ценени способности бр. Ђорђа Рокнића, који је неко време био у Словеначкој делегиран за резерву олимпијској врсти, која је заступала нашу државу на олимпијским утакмицама у Паризу, где је и однела победу, односно њен члан бр. Лео Штукел.

На свечани начин предана је бр. Рокнићу диплома и орден, као знак признања његових заслуга и способности.

Из извештаја начелника и начелнице види се да је технички одбор улагао све силе за што усавршенији и успешнији рад.

Нарочито треба истаћи одељења мушког и женског нараштаја, а и остала одељења не заостају много са узорношћу и преданим радом.

Данас друштво броји око 850 чланова и чланица урачунавајући овде све вежбаче и вежбачице, а од тога има око 450 мушке и женске деце.

После свих извештаја прешло се на бирање управе.

За старешину изабран је бр. Бранко Живковић, за начелника бр. Стева Шунца, а за начелницу сестра Вера Симоновић, иначе је изабрана стара управа са неким променама.

Душан Живковић.

Из Црномлја. Sokolsko društvo v Crnomlju je priredilo svojemu naraščaju in deci lepo zabavo v razvedrilo in spodbudo. Bila je to maškerada Sokoličev, ki jim bo ostala vse življenje v prijetnem in lepem spominu. Skrbne mamice naših malih so gotovo hvaležne požrtvovalni sestri Veri, ki je s svojim neumornim delom pripravila staršem in mladini toliko nedolžnega otroškega veselja, skakanja in plesanja. Od malega Francka z dolgim noskom do rdeče-belega Jožeta in kolikor jih je bilo vmes, jih je težko presoditi, kdo je bil lepši, kateri živahnejši in veselejši.

Sestra Vera je preskrbela tudi za okrepitev in brat Jule je neumorno vlekel svojo harmoniko — malčki so plesali in bili veseli, mamice so gledale in se smejale ter so trdno sklenile, da našega in naše ne sme nikoli manjkati pri sokolski telovadbi; ki ne skrbi samo za vzgojo ampak tudi za zabavo.

Od strani so boječe gledali oni, ki ne posečajo sokolske telovadnice in žalostni so bili. »Zakaj tudi jaz ne telovadim in se ne prištevam k tem srečnim. Očeta in mamc hočem prositi, da me pustite k sokolski telovadbi,« tako so sklenili tisti, ki jim starši ne privoščijo otroškega veselja in razvedrila, bodisi radi svojega nasprotnega prepričanja, ali pa celo radi malomarnosti.

V sokolski telovadnici se деца počuti pač najbolje. Vzgojeni v sokolskem duhu bodo nekoč v čast in ponos svojemu narodu ter krepka opora naši domovini.

Brat Jovan Udicki. Naš stalni sotrudi-
nik brat Jovan Udicki, šolski nadzornik v
Sremski Mitrovici, je pred nedavnim časom
praznoval 25-letnico svojega učiteljevanja.
V imenu vsega jugoslovenskega sokolskega
naraščaja in sokolske dece mu izrekamo
kot izbornemu vzgojitelju sokolske mladi-
ne najiskrenejše bratske čestitke z željo,
da ostane br. Udicki tudi v prihodnje naš
sodelavec in ljubitelj naših najmlajših pri-
padnikov. Zdravo!

Nov sokolski dom v Bosni. Nedaleč od
Sarajeva v smeri proti Višegradu je bil
otvorjen letos začetkom februarja lep So-
kolski dom v Sjetlini. Pred letom je bilo
tam ustanovljeno Sokolsko društvo in dan-
es ima že svoj lastni dom, v katerem je
poleg telovadnice tudi dvorana za preda-
vanja in gledališke igre. Novi dom je mo-
derna stavba, ki bi delala čast vsakemu
večjemu mestu. To je živa priča, kaj pre-

more sokolska energija in ljubezen do na-
roda, ki naj se vzgaja v napredku in v dr-
žavnem in narodnem duhu. Največ zaslug
za stavbo ima društveni starosta br. Kosta
Vukadin, ki je iz svojih lastnih sredstev
žrtvoval vse, da se je omogočila lepa
zgradba. Naj bi br. starosta bil zgled tudi
drugim Sokolom, ki so tako srečni, da raz-
polagajo z velikim imetjem.

**Pravilnik za nošenje naraščajskega
znaka** je že izdelan in pride dne 22. marca
pred glavno skupščino Jugoslov. Sokolske-
ga Saveza, da ga odobri in sprejme. Po
skupščini bo pravilnik takoj razglašen in
stopi v veljavo. Ko dosepejo naraščajski
znaki in ko bodo izdelane legitimacije,
brez katerih ne bo dovoljeno nositi nara-
ščajskega znaka, bo JSS takoj izdal znake
in opravičeni naraščajniki in naraščajnice
ga bodo smeli nato javno nositi.

KNJIŽEVNOST.

Janko Kersnik: Izbrani spisi za mladino.
Priredila Fr. Erjavec in Pavel Flere. Z ris-
bami okrasil Anton Gojmir Kos. V Ljubljani
1924. Natisnila, izdala in založila Učiteljska
tiskarna. Cena elegantno vezani knjigi
60 Din.

V zbirki: »Slovenski pesniki in pisate-
lji«, ki jo izdaja Učiteljska tiskarna v Ljub-
ljani, so izšli kot XVII. zvezek izbrani spisi
Janka Kersnika, enega najboljših slovenskih
klasikov. Na prvem mestu je obširen Ker-
snikov življenjepis in ocena pisateljevih del,

potem sledijo pesmi, odlomki iz njegovih
romanov in povesti ter krajši spisi in član-
ki. Ob koncu knjige je pridejan še tolmač,
ki pojasnjuje vsebino knjige. Akademični
slikar A. G. Kos je narisal za to izdajo
nekaj okusnih risb in vinjet, tako da je
knjiga zares okusno delo.

Sokolskemu naraščaju in sokolskim
knjižnicam priporočamo to knjigo. Želimo
pa, da bi tudi knjižnice izven Slovenije na-
ročile Kersnika in da bi ga čitala tudi srb-
ska in hrvaška mladina, ker se bo s tem
seznanila z našim narečjem in z našo naj-
boljšo literaturo.

Henryk Sienkiewicz: U pustinji i prašumi. Preveo Julije Benešić. Izdavač knjižara Z. i V. Vasića, Zagreb, 1924. Cijena 50 Din.

Knjižara Z. i V. Vašić v Zagrebu je začela izdajati: »Ilustrovanu omladinsku biblioteku«, ki jo urejuje Veljko Stepanović, ilustrira pa prof. T. Krizman. V elegantni opremi namerava izdati najboljše prevode znamenitih pisateljev, primerno čtivo za mladino. Za prvo kolo ilustrovane omladinske biblioteke so namenjena sledeča dela: *U pustinji i prašumi*, Carev glasnik I. in II. del ter Ben Hur.

Pravkar je izšel prvi zvezek, in sicer Sienkiewiczova povest: *U pustinji i prašumi*, ki ima poleg nekaj lepih ilustracij med tekstom tudi pisateljev portret. Uvodoma je kratek životopis pisatelja in popis njegovih znamenitih del.

Za sokolske naraščajske knjižnice bo ta knjiga jako primerna. Prav bo, da si knjigo omisljijo tudi sokolska društva v Sloveniji, da se tudi naraščaj v Sloveniji privadi srbohrvaščini, kar se najlažje doseže s čitanjem dobrih knjig, med katere spada tudi ta prevod.

Cerkniško jezero in okolica. Spisal Miha Kobaj, nadučitelj v Begunjah nad Cerknico. Uredil Fr. Sterle. S 24 slikami, 1 zemljevidom. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Cena 60 Din.

Lepa knjiga z lepimi slikami bo prijetno čtivo za vse, ki se hočejo poučiti o naravnem čudesu na naši skrajni zapadni granici. Presihajoče Cerkniško jezero je znano po vsem svetu — v naši domovini je edino te vrste in vendar ga mnogi ne poznajo in ne vedo v čem obstoji ta naravni čudes kraškega sveta. Kabajeva knjiga bo vsem tem dala vpogled in zbudila bo zanimanje za spoznavanje naše domovine, ki ima toliko krasot, kakor malokatera druga država. V knjigi je opisano jezero in vsa bližnja okolica, skrivnostni pojavi in kraške jame z lepimi kapniki, ribji lov in lov na divje race, dalje trg Cerknica in kratka zgodovina ter domače pripovedke. Zemljevid, ki je pridejan knjigi, dobro pojasnjuje razlago v knjigi. — Priporočamo ta spis vsem naraščajskim knjižnicam, da naša mladina spozna svojo domačo zemljo.

B. Badjura, **Smučar.** Smučka teorija in praksa za začetnike in izvežbane s 6 pokrajinskimi in 55 tehničnimi slikami. Ljubljana 1924. Izdala in založila: Ig. Kleinmayr in Fed. Bamberg, družba z o. z. Cena 30 Din. — Kdor se hoče v zimí navžiti pravega veselja v prirodi in pohiteti preko hribov in dolin, ta naj vzame smučič in naj se nauči te lepe telesne vaje. To je lahko rečeno, a težje storjeno. Tudi smučanja se je treba pravilno naučiti kakor vsake druge telesne vaje, če hočemo, da bo lepo in pravilno izvedeno. V ta namen je zbral znani strokovnjak Badjura v lepo knjižico vse gradivo, ki ga mora poznati dober smučar. Ta knjiga je vrlo lepa in dobra, zato jo mora poznati vsakdo, ki bo gojil to lepo panogo telesnih vaj. — Tudi sokolskemu naraščaju priporočamo, da v zimskem času posveti nekaj časa smučarstvu. Seveda bodo morali naraščajski oddelki sistematično gojiti to panogo. Letošnja zima je bila za smučarstvo precej neugodna, ker ni bilo dosti snega, za prihodnjo zimo pa bo »Sokolice« pravočasno opozoril svoje čitatelje na smučarstvo. Knjigo »Smučar« bo treba takrat temeljito predelati in študirati.

Vežbe za deco do 14. leta in slovarček sokolskih telovadnih nazivov. Iz češčine prevedel Ivan Bajželj. V Ljubljani 1925. Založila Jugoslovenska Sokolska Matica. Cena 30 Din, v knjigarnah 36 Din.

Dobili smo lepo knjižico, v kateri je zbranih nebroj najlažjih telovadnih vaj, primernih za sokolsko deco od 6. do 14. leta. Vse vaje so razdeljene na tri stopnje, to je za začetnike, za srednji oddelek in za bolj izurjeno deco. To so temeljni nauki vseh telesnih vaj, ki jih mora predelati vsak, kdor hoče biti telovadec. Zato bo v tej knjigi dosti gradiva tudi za naraščaj in za člane, ki niso posejali telovadbe v sokolskih dečjih vrstah. Prav tako so pa te vaje uporabne pri šolski telovadbi.

Da bodo mogli vporabljati knjigo tudi oni prednjaki in prednjačce, ki ne razumejo slovenske telovadne terminologije, zato ima knjiga slovarček, ki obsega slovenske, hrvaške, srbske in češke telovadne nazive.

Naraščajniki, ki hočejo biti kdaj prednjaki, morajo to knjigo dobro poznati. Vsako sokolsko društvo naj si jo naroči za svojo knjižnico. — Opozarjamo, da se knjigo dobi za 30 Din le do 1. maja pri Jugoslov. Sokolski Matici, pozneje bo veljala povsod 36 Din.